

Collegevoorstel

Dossier: **2023-031215**

Hoofddossier: 2023-031214

Vergaderdatum:	04-07-2023	Openbaarheid:	Openbaar op termijn
Steller:		Naar raad:	Nee
Team:	TMAO	Digitaal publiceren:	Nee
Portefeuillehouder:	D. Odabasi-Seker		

Titel:

Uitbetaling energietoeslag 2023

Samenvatting:

Net zoals in 2022 stelt het rijk in 2023 geld beschikbaar aan gemeenten voor een energietoeslag lage inkomens. De energietoeslag is een vorm van categoriale bijzondere bijstand en hiervoor moet de Participatiewet aangepast worden. Dit traject is waarschijnlijk rond 1 september afgerond. Via de decembercirculaire 2022 en de septembercirculaire 2023 krijgen gemeenten hiervoor middelen. De middelen worden in 2023 op basis van een ander verdeelmodel dan in 2022 verdeeld. Daarom kunnen we er niet op voorhand van uit gaan dat er sprake is van een overschot.

Er wordt voorgesteld om de ontvangen rijksmiddelen via genoemde circulaires te oormerken voor de energietoeslag 2023 en Baanbrekers opdracht te geven om, zodra de wetgeving hiervoor rond is, de regeling 2023 uit te voeren.

Advies:

Voorgesteld wordt te besluiten om,

1. Baanbrekers opdracht te geven om de regeling energietoeslag 2023 uit te voeren, zodra het wetstraject is afgerond;
2. De middelen die de gemeente Waalwijk ontvangt via de decembercirculaire 2022 en de septembercirculaire 2023 voor de energietoeslag 2023 lage inkomens te bestemmen voor de uitbetaling energietoeslag 2023 en de oormerking via het Najaarsbericht 2023 te regelen;
3. Bij het Najaarsbericht 2023 aan de Raad voor te leggen om een eventueel overschot aan middelen niet laten vrij vallen aan het rekeningresultaat, maar op basis van een concreet voorstel, beschikbaar te houden voor het bestrijden van energiearmoede in 2024.

Besluit B&W:

Financiën

Financiële consequenties: Ja, verwachte kosten € 3.320.600

Dekking t.l.v.: decembercirculaire 2022(€ 1.324.000) en de septembercirculaire 2023

In begroting: Ja, via een begrotingswijziging

Afstemming

Toelichting

1. Wat is de aanleiding?

Het rijk heeft besloten om in 2023, net als in 2022, een energietoeslag van € 1.300 te verstrekken aan mensen met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm.

2. Wat willen we bereiken en waarom?

Inwoners met een laag inkomen financieel ondersteunen zodat zij de energierekening kunnen betalen.

3. Wat gaan we daarvoor doen?

Het rijk stelt gemeenten via decembercirculaire 2022 en de septembercirculaire 2023 middelen beschikbaar om de energietoeslag van € 1.300 voor 2023 uit te betalen. De energietoeslag is een vorm van categoriale bijzondere bijstand en daarom wordt deze regeling uitgevoerd door Baanbrekers. Voor de uitbetaling van de energietoeslag 2023 moeten de volgende stappen gezet worden.

1. De middelen uit genoemde circulaires moeten voor de uitvoering en uitbetaling van de energietoeslag 2023 geormerkt worden.
2. Baanbrekers de opdracht geven om de energietoeslag uit te betalen.

4. Wat zijn de wegingsaspecten (voor zover van belang)?

Het rijk heeft in 2022 besloten om ook in 2023 een energietoeslag van € 1.300 beschikbaar te stellen. Hiervoor is aanpassing van de Participatiewet nodig omdat de energietoeslag een vorm van categoriale bijzondere bijstand is. Dit is een bewuste keuze van het Ministerie om de toeslag snel te kunnen verstrekken en de uitvoeringskosten te beperken. Bij het verstrekken van de categoriale bijzondere bijstand gaat het er alleen om of iemand tot de doelgroep behoort. Of iemand feitelijk een hoge energierekening heeft mag niet gecontroleerd worden. De verwachte inwerkingtreding van de nieuwe wet is 1 september 2023. De wijze van uitkeren van de energietoeslag sluit aan op de toeslag voor 2022.

- **Wetswijziging verwacht rond 1 september 2023**

Gemeenten mochten (tot 1 juli 2023) vooruitlopend op de wetswijziging, onder bepaalde voorwaarden, een voorschot van € 500 verstrekken. Daarom is een deel van middelen (landelijk) 500 miljoen euro via de decembercirculaire 2022 al beschikbaar gesteld. De gemeenten Heusden, Loon op Zand en Waalwijk wachten de wetswijziging af. Hiervoor zijn 2 redenen:

1. In de eerste helft van 2023 zijn er diverse landelijke maatregelen waren zoals bijvoorbeeld het energieplafond en het landelijk noodfonds. Voor de tweede helft van 2023 waren er geen extra maatregelen aangekondigd. Daarnaast heeft de gemeente Waalwijk in noodgevallen een lokaal maatwerkkfonds problematische energierekening. Voor schrijnende gevallen is dus altijd maatwerk mogelijk.
2. Het voorschot moet aan dezelfde huishoudens als 2022 zonder dat hier opnieuw een inkomenstoets aan vooraf gaat. Het is mogelijk dat er huishoudens zijn die er inmiddels geen recht meer op hebben. Ook is het mogelijk dat de wet wijzigingen doorvoert die van invloed zijn op de doelgroep. Op het moment dat er al een voorschot verstrekt is, kan deze niet teruggevorderd worden.

De behandeling van het wetsvoorstel heeft vertraging opgelopen omdat landelijk de discussie gevoerd wordt of studenten wel of niet gebruik mogen maken van de energietoeslag. Is dat wel het geval, dan willen gemeenten hiervoor voldoende financiële compensatie ontvangen. Om deze reden is ook de uitbetaling aan gemeenten vertraagd. De middelen worden nu niet via de meicirculaire maar via de septembercirculaire aan gemeenten verstrekt.

- **Verwachte kosten**

In de septembercirculaire 2023 komt (landelijk) een bedrag voor € 900 miljoen voor de energietoeslag 2023 beschikbaar. De energietoeslag 2023 kan tot en met 31 december 2023 worden uitgekeerd. Gemeenten kunnen pas aan de slag met het uitkeren van de energietoeslag op het moment dat de wet in

werking is getreden. Zij kunnen hierop niet vooruitlopen, met uitzondering uiteraard voor het verstrekken van een voorschot, zoals hiervoor is vermeld.

a. Beschikbare middelen

Zoals aangegeven ontvangen gemeenten voor de uitvoering en de uitbetaling van de energietoeslag 2023 in totaal € 1.400 miljoen. Via de decembercirculaire is voor Waalwijk een bedrag beschikbaar van € 1.324.000. Het bedrag van de septembercirculaire is nog niet bekend. De verwachting is dat we voldoende middelen van het rijk ontvangen om de energietoeslag 2023 uit te voeren. Dit is echter nog geen zekerheid omdat in de septembercirculaire 2023 een ander verdeelmodel gebruikt gaat worden. In het oude model wordt gebruik gemaakt van het verdeelmodel cluster minimabeleid waardoor kleinere gemeenten in 2022 geld tekort kwamen voor de uitvoering van de energietoeslag in 2023 wel voldoende middelen zullen gaan ontvangen. De verwachting is dat het nieuwe verdeelmodel voor de grote gemeenten nadelig gaat zijn.

b. Verwachte uitvoeringskosten

In 2022 hebben 2.468 huishoudens een energietoeslag ontvangen. Hiervan zijn 2.040 ambtshalve toekenningen en 428 individuele beoordelingen. Op basis van de aantallen van het afgelopen jaar schat Baanbrekers in dat de uitvoeringskosten € 160.364 bedragen. De bedrag is als volgt opgebouwd.

1. 2040 aanvragen ambtshalve te beoordelen x 55 euro = 112.200 euro.
2. 428 aanvragen individueel te beoordelen x 113 euro = 48.364 euro.

c. Kosten uitbetaling toeslag

De verwachte kosten voor de uitbetaling zijn: € 3.208.400 (2.468 huishoudens x € 1.300).

De verwachte totale kosten die gemoeid zijn voor de energietoeslag 2023 bedragen **€ 3.320.600.**

• **Energiearmoede in 2024 en verder**

Per 1 januari 2023 heeft het Rijk een energieplafond ingevoerd. De plafond komt per 1 januari 2024 te vervallen. Dit betekent dat inwoners die nu profijt hebben van het energieplafond per 1 januari 2024 geconfronteerd worden met hogere rekening.

Inmiddels dalen de energieprijzen en worden weer vaste energiecontracten aangeboden. Desondanks is het voor inwoners met een laag inkomen voorlopig niet rendabel om over te stappen op een nieuw energiecontract. Dit heeft te maken met het feit dat de overstapboete, die voorheen door de nieuwe leverancier werd gecompenseerd, niet meer gecompenseerd wordt. Dit betekent dat wanneer over gestapt wordt naar een gunstiger energiecontract een hoge boete betaald moet worden en dat dit zeker voor de minima drempelverhogend werkt. De verwachting is dat ook in 2024 veel inwoners te maken hebben met een relatief hoge energierekening.

Op dit moment is aangekondigd dat de compensatie voor de hoge energie rekening in 2024 geregeld gaat worden via het toeslagensysteem. De VNG heeft aangegeven hier een voorstander van te zijn omdat gemeenten in 2022 en 2023 tijdelijk voor het rijk deze extra heeft uitgevoerd.

5. Beleidsvrijheid JA/NEE

ja, het betreft geen specifieke uitkering en gemeenten kunnen dus een afweging maken of ze middelen voor de uitbetaling van de energietoeslag in willen zetten voor het doel waarvoor ze verstrekt zijn.

6. Inspraak?

Baanbrekers voert de regeling uit. Het Dagelijks Bestuur van Baanbrekers stelt voor de regeling energietoeslag 2023 beleidsregels op. Deze beleidsregels worden afgestemd met de Participatieraad van Baanbrekers.

7. Vervoltraject (inclusief communicatie en burgerparticipatie)?

1. **Communicatie:** net als voor de uitvoering van de toeslag 2022 vindt er een uitgebreide communicatie traject plaats om de doelgroep maximaal te bereiken door zowel Baanbrekers als de gemeente Waalwijk.
2. **Toeslag 2024:** er is sprake om de energietoeslag in 2024 via het toeslagensysteem uit te voeren.

Dit voorstel levert een bijdrage aan global goal nummer 1: geen armoede.

8. Fatale beslisdatum JA/NEE/

Er is geen fatale beslisdatum.

9. Bijlage(n) bij het voorstel

geen